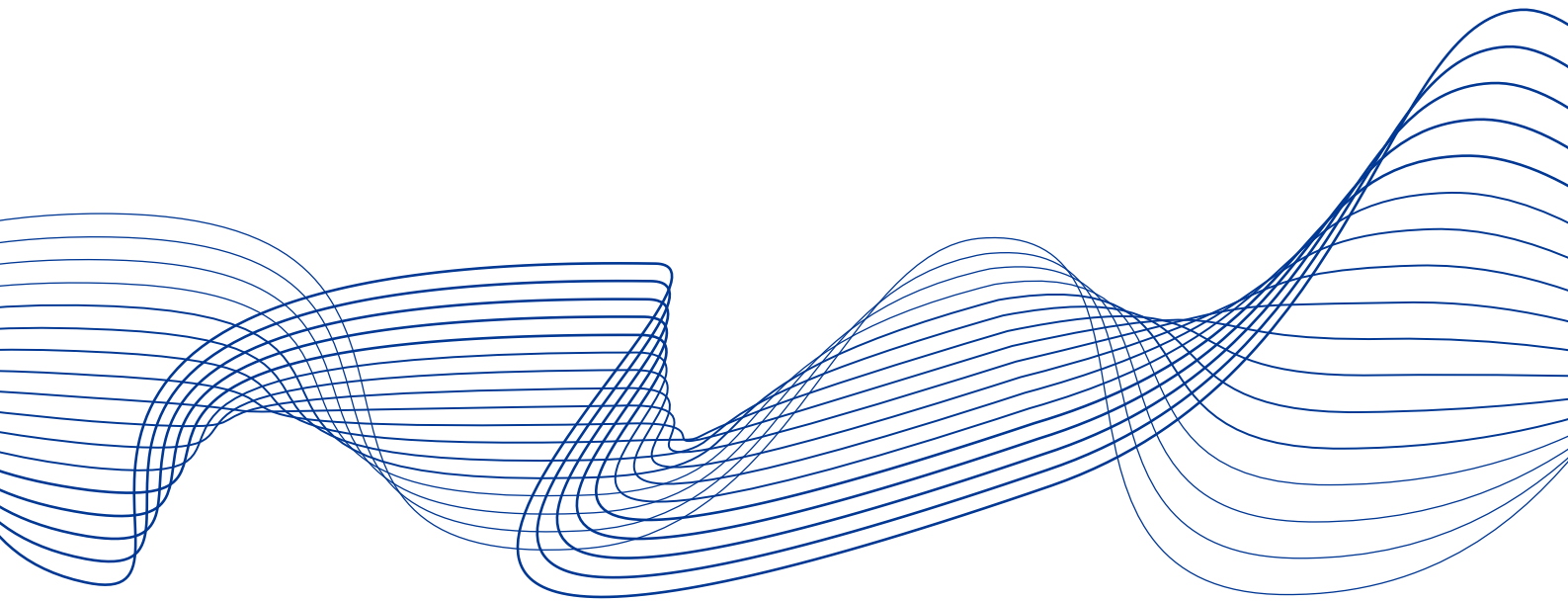

Aastaaruanne

2021

ESRN
Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu
Euroopa Finantsjärelevalve Süsteem

Sisukord

Eessõna	2
Kokkuvõte	4
Trükiandmed	6

Eessõna

Christine Lagarde, Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu eesistuja

Mul on hea meel esitleda Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) üheteistkümnendat aastaaruannet, mis hõlmab ajavahemikku 1. aprillist 2021 kuni 31. märtsini 2022.

Aastaaruanne on ESRNi teavitusraamistiku oluline osa. Aruande eesmärk on tagada läbipaistvus ja aruandekohustuse täitmine seoses ESRNi ülesannete elluviimisega ning see on suunatud Euroopa Liidu kaasseadusandjatele ja Euroopa laiemale üldsusele.

2021. aasta algust iseloomustas koroonaviiruse (COVID-19) pandeemiast tulenevate finantsstabiilsust ohustavate riskide vähenemine, kui ELi majanduse taastumine tugevnes ning ettevõtete ja kodumajapidamiste bilansiriskid vähehaaval taandusid. Aasta lõpu poole aga pidurdasid majanduse jõudsat taastumist taas tarneahelahäired ja energiahindade tõus, mis

süvendasid üleilmset inflatsioonisurvet.

Venemaa sissetung Ukrainasse on humanitaartragöödia, mis on põhjustanud tugeva šoki ka Euroopa majandusele. Ehkki Euroopa finantsüsteemi otsesed riskipositsioonid Venemaa suhtes on piiratud, halvendavad majanduskasvu väljavaateid teisesed mõjud. Sõjast tulenev energia- ja toormehindade järsk tõus on võimendanud veelgi üleilmset inflatsioonisurvet, mistõttu suuremad majanduspiirkonnad on ümber hinnanud oma rahapoliitika kursi. Samuti on Venemaa sissetung suurendanud küberriski, mis on üha kasvanud kõigis finantsturutaristutes.

Samal ajal suurenesid vaatlusalusel perioodil keskpikas vaates pidevalt eluasemeturu haavatavused. Seda silmas pidades väljastas ESRN hoiatused või soovitusid seitsmele riigile. Oma analüüsis tõi ESRN välja haavatavused, mis on seotud i) eluasemekinnisvara võimaliku ülehindamisega, ii) kodumajapidamiste võlakooormusega, iii) eluasemelaenude kasvuga ja iv) laenuitingimuste lõdvendamise märkidega.

ESRN soovitas luua ka üleeuroopalise süsteemsete küberintsidentide koordineerimisraamistiku, mis aitaks tagada nimetatud intsidentide varajase avastamise.

Kogu vaatlusaluse perioodi vältel jätkas ESRN tööd pankade makrotasandi usaldatavusjärelevalve ELi poliitikaraamistiku tugevdamiseks ja panustas aktiivselt muusse usaldatavusjärelevalvega seotud töösse, et suurendada finantssektori vastupidavust laiemalt. Eeskätt avaldas ESRN kontseptsioonidokumendi, milles kirjeldab oma arusaama sellest, kuidas tagada pankade makrotasandi usaldatavusjärelevalve asjakohasus järgmiseks kümneks aastaks. Peamine ettepanek on lisada ELi õigusraamistikku elamukinnisvaralaenude puhul kohaldatavad laenuvõtjapõhised meetmed. Samuti koostas ESRN pankade kapitalipuhvrite kasutatavust käsitleva põhjaliku analüüsi ja esitas uue kontseptuaalse raamistiku makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika kursi hindamiseks.

Finantssüsteemi kui tervikut silmas pidades andis ESRN välja soovituse, mille eesmärk on kõrvaldada püsivad haavatavused rahaturufondides. ESRN vastas ka Euroopa Komisjoni

sihipärasele konsultatsioonile ELi keskse kliirimise raamistiku läbivaatamise kohta. Samuti avaldas ESRN oma seisukohad seoses komisjoni ettepanekutega Solventsus II ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiivi läbivaatamise kohta.

ESRN analüüsis ka üldisemaid riske, mis võivad mõjutada finantssüsteemi stabiilsust, võttes esmalt vaatluse alla erasektori krüptovaraturgude ja detsentraliseeritud rahanduse rakenduste mõju. Lisaks avaldas ESRN koos Euroopa Keskpangaga ühise aruande, milles on kaardistatud kliimamuutuste mõju ELi finantsettevõtetele mitmesuguste tegurite kaudu.

Vaatlusperioodil lahkus oma ametikohalt mitu lähedast ja hinnatud kolleegi ning ametisse nimetati uued inimesed. Soovin öelda südamlikud tänusõnad Saksamaa keskpanga endisele presidendile Jens Weidmannile, Itaalia keskpanga presidendile Ignazio Viscole ja Belgia keskpanga presidendile Pierre Wunschile nende panuse eest ESRNi juhtkomitee töösse, samuti Javier Suarezile tema tähelepanekute eest teadusliku nõuandekomitee eesistujana. Ühtlasi soovin südamlikult tervitada Prantsusmaa keskpanga presidenti François Villeroy de Galhau, Portugali keskpanga presidenti Mário Centeno ja Taani keskpanga presidenti Lars Rohdet ESRNi juhtkomitee uute liikmetena ning Loriani Pelizzoni teadusliku nõuandekomitee uue eesistujana.

Christine Lagarde
ESRNi eesistuja

Kokkuvõte

Finantsstabiilsust ohustavad riskid on pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse tajutavalt kasvanud ja olid vaatlusperioodi lõpus tunduvalt suuremad kui aasta varem.¹ Ukrainas toimuva sõja majanduslik mõju koos rahastamistingimuste karmistumisega rahapoliitika jätkuva normaliseerumise tingimustes pärsib taastumist koroonaviiruse (COVID-19) levikust tingitud kriisiolukorrast. Pikaajaline kiire inflatsioon ja halvenevad kasvuväljavaated, mis on tingitud energia-, toiduaine- ja toormehindade suurest tõusust ning tarneahelahäiretest, toovad kaasa rahastamiskulude kasvu ja vähendavad laenu teenindusvõimet. Nende suundumuste koosmõju ja võimalik vastastikune võimendumine on suurendanud ebakindlust ja äärmusliku riski stsenaariumite realiseerumise tõenäosust.

Need hiljutisemad arengud vastanduvad 2021. aastal valitsenud suundumustele, mida iseloomustasid järkjärguline, ehkki kohati seiskuv taastumine COVID-19 kriisist ja finantsstabiilsust lühiajaliselt ohustavate riskide vähenemine. ELi majanduse taastumine pandeemiast kahandas vähehaaval bilansi pingestumise riski mittefinantsettevõtete sektoris ja nende haavatavuse ülekandumist pankadele. Haavatavus jätkas seevastu kasvu aktsia- ja riskantsete varade turgudel, nagu ka elamukinnisvaraturul, kus vara väärtuse ülehindamine süvendas hinnakorrektsiooni riski keskpikas perspektiivis.

2021. aasta teisel poolel töid koroonaviiruse uued tüved, pandeemiaga seotud jätkuvad tarneahelahäired ning tõusvad toorme- ja energiahinnad kaasa inflatsiooni kiirenemise kogu maailmas. Hinnasurve süvendas pandeemiaga seotud haavatavusi ja takistas majanduse elavnemist (kiirest inflatsioonist tulenevaid haavatavusi käsitletakse infokastis 1). 2022. aasta algust iseloomustasid tugevad korrektsioonid võlakirja- ja aktsiaturgudel seoses rahapoliitika kursi ümberhindamisega Ameerika Ühendriikides ja euroalal.

Venemaa sissetung Ukrainasse kujutas endast tõsist šokki, mis suurendas COVID-19 pandeemia tekitatud kahju. Ehkki ELi finantssektori otsesed riskipositsioonid Venemaa ja Ukraina suhtes on piiratud, võivad seda ohustada teisesed mõjud, mis tulenevad majanduskasvu väljavaadete ning investorite ja tarbijate kindlustunde halvenemisest ja varahindade võimalikust korrektsioonist. Samuti on Venemaa sissetung suurendanud küberrünnete riski, mis on aja jooksul kasvanud kõigis finantsturutaristutes.

Elamukinnisvarasektori kasvava haavatavuse ohjamiseks väljastas ESRN hoiatused või soovitusid seitsmele riigile. Hoiatused saadeti pädevatele ministritele viies riigis, kus tuvastati uued haavatavused, millega ei olnud piisavalt tegeldud. Need riigid olid Bulgaaria, Horvaatia, Ungari, Liechtenstein ja Slovakkia. Soovitused esitati ülejäänud kahe riigi – Saksamaa ja Austria – pädevatele ministritele. Pärast soovituste saamist teatasid Saksamaa ja Austria ametiasutused uutest meetmetest, mis võeti haavatavuste kõrvaldamiseks elamukinnisvara sektoris. ESRN avaldas ka hinnangu 2019. aastal esitatud soovituste täitmise kohta.

Süsteemsete küberrünnete kasvava riskiga tegelemiseks soovitas ESRN luua üleeuroopalise süsteemsete küberinsidentide koordineerimisraamistikku. Varajane koostöö

¹ Käesoleva aruande vaatlusperioodi katab ajavahemikku 1. aprillist 2021 kuni 31. märtsini 2022.

ja teabevahetus küberintsidentide korral aitaks tagada nende varajase avastamise ja neile kiire reageerimise. Selle soovitus mõned aspektid, näiteks finantsstabiilsust mõjutada võivate küberintsidentide jälgimine, olid Venemaa Ukrainasse sissetungi ajaks jõudnud juba rakendamise kaugemas etappi.

Viimase kaheteistkümneme kuu jooksul aitas ESRN kaasa pankade makrotasandi usaldatavusjärelvalve poliitikaraamistiku tugevdamisele. ESRN esitas oma seisukohad vastuses Euroopa Komisjoni nõuandetaotlusele seoses nimetatud raamistiku läbivaatamisega. Ühe ettepanekuna soovitas ESRN lisada ELi õigusraamistiku elamukinnisvaralaenu puhul kohaldatavad laenuvõtjapõhised meetmed. Samuti esitas ESRN pankade kapitalipuhvrite kasutatavust käsitleva põhjaliku analüüsi ja makrotasandi usaldatavusjärelvalve poliitika kursi uue kontseptuaalse raamistiku, milles sisaldub süsteemsete riskide kõrvutamise nende kõrvaldamiseks võetud poliitikameetmetega. ESRN jätkas ka Euroopa Majanduspiirkonna riikide võetud makrotasandi usaldatavusjärelvalve meetmete jälgimist.

Finantsüsteemi kui tervikut silmas pidades andis ESRN välja soovitus, mille eesmärk on kõrvaldada COVID-19 pandeemia alguses taas ilmnunud püsivad haavatavad rahaturufondides. Samuti saatis ESRN vastuse Euroopa Komisjoni sihipärasele konsultatsioonile ELi keskse kliirimise raamistiku läbivaatamise kohta. Viimases tugines ESRN oma vastusele Euroopa Väärtpaperiturujärelevalve (ESMA) konsultatsioonile Ühendkuningriigi kesksete vastaspoolte süsteemse olulisuse ja kliirimisteoste kindlaksmääramise kohta, mis avaldati samuti vaatlusalusel perioodil. ESRN jätkas negatiivsete stsenaariumite koostamist Euroopa järelevalveasutuste läbiviidavate stressitestide tarbeks ning avaldas aruande kindlustuslepinguid käsitleva rahvusvahelise finantsaruandlusstandardi (IFRS 17) mõju kohta finantsstabiilsusele. Samuti avaldas ESRN oma seisukohad seoses komisjoni ettepanekutega Solventsus II ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiivi läbivaatamise kohta.

Peale selle astus ESRN edasisi samme nn hübriidriskide (üldisemad riskid, mis võivad mõjutada ka finantssektorit) kõrvaldamiseks. ESRN asutas kõrgetasemelise tööühma, et uurida edaspidise analüüsitöö ulatust ja vajadust seoses erasektori krüptovaraturgude ja detsentraliseeritud rahanduse rakenduste süsteemse mõjuga ELi finantssektori stabiilsusele, luues aluse poliitika kujundamise vajalikkuse hindamiseks selles valdkonnas. Koos Euroopa Keskpangaga (EKP) avaldas ESRN ka aruande, milles on kaardistatud kliimamuutuste mõju ELi finantsettevõtetele mitmesuguste tegurite kaudu.

ESRN jätkas oma varasemate soovituste rakendamise hindamist. Kooskõlas ESRNi vastutusvaldkondade ja aruandekohustusega osales ESRNi eesistuja 1. juulil 2021 avalikul kuulamisel Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjonis ning kahel konfidentsiaalsel virtuaalkohtumisel majandus- ja rahanduskomisjoni esimehe ja aseesimeestega, et arutada finantsstabiilsust ohustavaid riske. ESRN korraldas ka mitu konverentsi (sealhulgas ESRNi asutamise kümnendale aastapäevale pühendatud konverents) ja seminari, et edendada makrotasandi usaldatavusjärelvalve poliitika alast arutelu.

Trükiandmed

© Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu, 2022

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Veebileht www.esrb.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteäriilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

Käesolevas aruandes sisalduvad andmed on esitatud seisuga 31. märts 2022.

Terminite kohta saab täpsemat teavet [ESRNi sõnastikust](#) (ainult inglise keeles).

PDF ISBN 978-92-9472-274-4, ISSN 1977-5148, doi:10.2849/66056, DT-AB-22-001-ET-N